

N E C R O L Ò G I C A

IN MEMORIAM
JOAN VERGER I GARAU, UN HOME SAVI I BO

per

ROBERT FOLLIA I CAMPS*

Joan Verger i Garau era un bon jurista, un gran jurista, al meu entendre. A més, era un gran professional i una persona amb un responsable sentit de país, un fort esperit ciutadà i un tarannà democràtic molt desenvolupat. Tot això sense oblidar la seva visió ètica de la professió i de la vida en general, que en aquest darrer sentit es reflecteix plenament en el seu àmbit familiar. Intentaré fer un repàs d'aquests diferents aspectes de la seva persona començant per un breu currículum.

I. EL SEU CURRÍCULUM

Joan Verger i Garau nasqué en un poblet de Mallorca, Algaida, l'any 1924. Va estudiar les primeres lletres a l'escola oficial, on diu ell mateix que s'ensenyava en llengua castellana i encara malament. El batxillerat l'estudià a Mallorca i la carrera d'advocat a Barcelona, ja que en aquell moment no hi havia Universitat a les Illes Balears, estudis que acabà l'any 1945. Es preparà a la vegada el temari d'oposicions a notaries i registres. Aquestes darreres les va aprovar l'any 1949 i dos anys més tard, el 1951, va aprovar també les oposicions a notaries. Començà la seva tasca professional com a registrador de La Gomera. Va exercir 19 anys com a notari (a Viana do Bolo, Belorado, Esporles, Falset, Porreres i Sa Pobla) i 24 anys com a registrador, a La Gomera com a primer destí i després a Tamarite de Litera, Borges Blanques i Barcelona des de l'agost de 1975 fins a la seva jubilació, l'any 1994. En paral·lel publicà diverses obres jurídiques, fou membre de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya des de 1995 fins a la seva mort i va ocupar diversos càrrecs en organismes jurídics i culturals, tant a Catalunya

---

* Necrològica llegida pel Sr. Robert Follia i Camps en la sessió de l'Acadèmia el 10 de gener de 2012.

com a les Illes Balears. Se li concedí la Creu de Sant Raimon de Penyafort. Morí el 10 de maig de 2011.

Aquest és, sintètic, el seu currículum. Però darrera d'aquestes dades, tan fredes, es troba, com hem dit al començament, un autèntic jurista, un magnífic professional, un treballador infatigable, un home cultivat, interessat per totes les branques del saber, un autèntic ciutadà, demòcrata i amant de Catalunya i, principalment, un home bo.

II. VERGER JURISTA

Joan Verger era jurista, millor dit, un gran jurista. Només el fet de guanyar les dues oposicions a Registres i a Notaries ho demostra. Com a jurista, a part de la seva vida professional, cal destacar la seva faceta de Professor Associat a les Universitats de Lleida, Palma de Mallorca i Autònoma de Barcelona. I també la seva faceta d'autor, amb la publicació de diversos estudis jurídics, com ara: *Innovacions introduïdes en el Dret Civil de Balears per l'actual Compilació* (1962), *Reconsideració i reforma de la regulació de l'adopció* (1968), *Alguns aspectes Registrals de la propietat horitzontal* (1981), *Entorn d'una estructura constitucional i estatutària dels recursos contra la qualificació dels Registradors de la Propietat i Mercantils* (1993), *Els arrendaments urbans en relació amb tercers, els arts. 13, 14 i 19 de la Llei 29/1944* (1997), *La necessària i urgent transformació del recurs governatiu* (2001), *Els recursos contra les qualificacions registrals* (2002). Així com el seu discurs d'ingrés a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya sota el títol: *Avaluació crítica de la recent normativa estatal i de la possible normativa autonòmica sobre els recursos contra les qualificacions dels registres de la propietat* (tema sempre recurrent en ell), llegit el 24 de març de 2003. I això sense oblidar la seva destacable aportació als Comentaris sobre la Compilació de Dret Civil de Balears, dins l'obra dirigida per Manuel Albaladejo *Comentarios al Código Civil y Compilaciones Forales*, en les seves dues edicions, de gran qualitat jurídica. Ha col·laborat també en alguns volums de la Gran Enciclopèdia Catalana, en entrades de dret català i balear.

El seu aspecte de jurista es mostra tant en les seves publicacions, com en les ponències i comunicacions no publicades, i en la seva participació i vinculació a actes i organismes jurídics, dels quals parlaré al tractar del seu aspecte com a ciutadà.

III. VERGER PROFESSIONAL

Joan Verger a més de bon jurista era un gran professional. De la seva època de registrador cal recordar que en una entrevista a la revista *Àpoca* al parlar dels

tòpics que circulaven entorn dels registradors (avui sortosament desapareguts) va dir: «Això depèn de cadascú. Jo, després de treballar de nou a tres, em portava molta feina a casa. Si no llegeixes les escriptures, no pots qualificar-les».

Però el que més el caracteritza, potser, era la forta implicació amb la seva feina, fent de la vida professional i privada un continu, com ho posa de manifest, per exemple, que tenia la seva residència prop del Registre, o en el mateix poble, i la seva presència constant al despatx. Aquí s'escau mencionar, per posar un exemple, la seva estada a La Gomera, el seu primer destí. En aquelles dates el ministre Ruiz Jiménez va visitar l'illa (sembla que es trobaren a l'avió) i se sorprengué de trobar un registrador que, efectivament, residia en aquell allunyat poble. I ell mateix dóna dues mostres de les dificultats que representava el fet de viure en aquella illa. La primera quan hi va anar a prendre possessió. Explicava que com no hi havia pròpiament port el vaixell que els portava traslladava a terra les persones en una barca, mentre que els animals hi anaven nedant. La segona, quan recordava, esgarrifat, que en tota aquella illa no hi havia cap clínica ni hospital. Les comunicacions es feien en vaixells petits, de color negre i llargues xemeneies, anomenats «correillos». I explicava de la vegada que, en un viatge que feren a l'illa de Palma, per celebrar el Nadal a casa d'un notari amic seu, els sorprengué una terrible tempesta: «la popa del correillo —deia—, a conseqüència de l'onatge, s'enfilava tant que sovint se sentia l'hèlix del vaixell en sortir de l'aigua i quan avisàrem un cambrer aquest va entrar caminant a quatre grapes». Doncs bé, tot i això, i amb la sorpresa del substitut (que en aquell temps tenia facultat per signar els assentaments registrals), va continuar residint i treballant a l'illa.

Durant la seva llarga estada a Barcelona, jo mateix vaig poder apreciar i ésser testimoni de la seva professionalitat. Dins el món jurídic del moment era un registrador dels qualificats com a «durs». Com diu el notari Suau: «Analitzava fil per randa tots els documents, llegint-los de dalt a baix, amb els seus annexats i complementaris. Prou que hi tocàvem amb les nostres mans, quan les escriptures qualificades eren les nostres. Però mai no hi havia dificultat que no comptés d'antuvi amb l'ajuda dels seus amplis coneixements com a notari i registrador per a poder-la solucionar».

També com a notari fou un gran professional. S'estimava molt aquesta professió i així ho ha deixat escrit: «El notari té la virtut de la immediatesa i de la normal promptitud; en canvi, el registre dóna més marge per programar-te; és més tranquil, pots mirar les escriptures amb més assossec». I creu que la funció notarial no pot deslligar-se de la del registre, creient que les dues tenen plena cabuda dins el món del segle XXI. I afegia: «la seguretat jurídica i la funció cautelar del notari seran sempre una exigència de totes les societats», alhora que recordava una frase d'en Josep Pla, segons el qual una de les diferències essencials entre l'Europa de l'Est i la de l'Oest, era que en aquesta hi havia notaris. Ara, però, la de l'Est té també notaris.

De la relació entre notaris i registradors, i de la seva diferent funció, en va parlar en el seu discurs d'ingrés a l'Acadèmia, dient que les seves funcions, encara que en part recauen sobre la matèria jurídica, en realitat resulten separades, diverses i inconfusibles. Com són distintes les funcions del jutge i del fiscal, ja que encara que recauen ambdues sobre la mateixa matèria jurídica, la seva perspectiva és diversa.

De les seves anècdotes com a notari, cal esmentar que a la seva primera notaria de Viana do Bo feia només uns cent documents anuals i malgrat que va demanar l'ajut econòmic del Col·legi (l'antiga còngrua), se li va denegar. Però ell continuava residint a la fonda del poble fins que no va poder aguantar més la situació i va sol·licitar l'excedència, havent de demanar diners al seu pare per poder retornar a Mallorca.

Quant al seu sentit ètic de la professió, crec que cal destacar la seva participació en les Jornades Notarials de Poblet, que van començar dedicant-se exclusivament al sentit ètic de la professió i al companyerisme notarial, el que ens mostra que estava convençut que l'exercici de la fe pública només era possible des de l'honestedat i la moral professional. Varen començar el 1962 (jo aleshores era recent nouvingut al notariat i hi vaig assistir entusiasmat. Recordo el memorable examen de consciència que ens va fer Ramon Faus en la sala Abt Copons). Amb els anys es convertiren en jornades d'estudi fins que s'extingiren.

També cal destacar la seva participació a la revista *Àpoca*, de la qual formà part del seu Patronat i n'acabà essent president. Precisament aquesta revista li ha dedicat un sentit homenatge en unes pàgines signades pels notaris Eladi Crehuet i Gabriel Suau, els quals m'han permès extreure algunes dades interessants per aquest escrit i als quals agraeixo, com no podia ésser d'altra manera, el detall.

IV. VERGER ACADÈMIC

Joan Verger va entrar a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, com ja hem dit, l'any 1995 i llegí el seu discurs d'ingrés el 24 de març de 2003. Permeteu-me que digui que vaig tenir l'honor de comunicar-li la seva elecció, com a secretari que era aleshores, el 14 de juny de 1995. Més endavant, ja com a president, el vaig rebre com a acadèmic de número quan va llegir el seu discurs d'ingrés, abans citat, tot entregant-li el diploma i la medalla corresponent al setial «Guillem de Vallseca».

Va ésser sempre un acadèmic exemplar. Assistia pràcticament a totes les sessions, àdhuc quan ja tenia forts problemes de mobilitat i havíem de procurar-li un taxi per tornar a casa seva. Quan jo era president sovint em trucava, preocupat per temes de l'Acadèmia. Abans de la lectura del seu discurs d'ingrés va presen-

tar tres ponències. La primera, el 24 de febrer de 1998, sobre el dret de preferent adquisició en cas de venda de finca urbana, on estudiava àmpliament els seus problemes i fent especial esment als que comportava la desaparició en el Codi Penal del delictes de falsat en document públic quant a la declaració falsa que la finca no està arrendada. La segona la presentà el 3 d'abril de 2000, sobre el tema «El dret de representació en la successió testada». I la darrera sobre el seu tema preferit, els recursos contra les qualificacions registrals, motivà dues sessions, les del 26 de març i 23 d'abril de 2003, on estudià els problemes i solucions que respecte al tema es donaven per la recent reforma de la Llei hipotecària, per mitjà de la Llei d'acompanyament dels pressupostos de l'Estat, i que permetia que els registradors poguessin apel·lar al jutjat enfront les Resolucions de la Direcció General dels Registres i del Notariat, que abans se'ls negava per la seva dependència jeràrquica d'aquests a aquella. Jo evidentment no hi estava d'acord, però s'ha de reconèixer que fou una ponència molt assenyada. Participava en les discussions de després de les ponències, i la seva intervenció sempre era interessant, no només en els temes estrictament jurídics sinó en tots els que al voltant seu es presentaven. Recordo encara una magnífica intervenció, de gran profunditat, en una sessió en què van sortir relacionats al tema principal alguns problemes i discussions entorn de l'eutanàsia i del suïcidi. Intervenció en la qual demostrà un gran coneixement de l'ètica i un profund sentit humà.

V. VERGER, HOME DE PAÍS I DEMÒCRATA

Hem dit al principi que Verger tenia un gran sentit de país i un fort esperit ciutadà, un ciutadà amant de la democràcia i de Catalunya, sense perdre mai el seu amor per Mallorca. Ell mateix ho diu: «Sóc pròpiament un notari i registrador català de Mallorca». Per ell Mallorca i Catalunya eren dues peces inseparables d'un mateix engranatge. Visqué molt temps a Catalunya, estíuejava a Mallorca i morí a Catalunya, però el seu enterrament i el recordatori recordaven a la sempre estimada Mallorca.

Com a bon ciutadà era una persona interessada per tot el que l'envoltava, fonamentalment en el camp jurídic, però també en la cultura en general. I això es demostrà des dels primers destins professionals. Així, durant la seva estada a Falset participà intensament en l'ambient cultural poble, la qual cosa el va fer sentir, deia, del tot identificat tant amb la llengua com amb la terra, ja que les diferències entre Mallorca i Catalunya són de detall, de matís, precisava. Trobava que hi havia una tradició comuna, si bé a Catalunya hi havia una més profunda consciència col·lectiva sobre els seus signes d'identitat. A Falset va cofundar l'Agrupació Cultural i Fotogràfica, entitat que va impulsar la celebració de nombroses activitats a la comarca del Priorat.

Després, quan fou notari de Porreres, participà en la creació de l'Agrupació Cultural de Porreres, que organitzava cursos de català i representacions de teatre mallorquí, com ara «Un senyor damunt d'un ruc», que anys després es representà a Barcelona.

Durant la seva estada com a registrador a Tamarite de Litera (poblet de la franja, on ell mateix diu que la majoria parlava un català xapurrejat), així com quan residí a les Borges Blanques, compaginà la pràctica registral amb la tasca de professor associat de la Facultat de Dret de Lleida, que devia estar, llavors, en els seus començaments.

Mereix un especial reconeixement la seva activitat cultural a Mallorca. A part de les anècdotes citades, a Mallorca fou professor de la Facultat de Dret delegada, els professors de la qual eren magistrats, notaris, registradors, advocats... Alhora, conjuntament amb l'actual President de l'Acadèmia de Balears, i altres col·laboradors, van crear l'Instituto Espanyol de Derecho Foral, per la qual finalitat es reuniren diverses vegades amb representants de les regions amb dret civil propi, amb l'intent de superar les deficiències de les Compilacions, pretensió que va quedar rebutjada pels representants de Catalunya i del País Basc, perquè entenien que aquesta tasca corresponia als Parlaments. Més tard, i com ja he dit, participà als *Comentarios al Código Civil y Compilaciones Forales*, dirigits per Manuel Albaladejo, en la part referent al dret de Mallorca, tant en la primera edició, com en la segona amb motiu de la Llei 8/1990 de 28 de juny del Parlament de Balears que modificava profundament la Compilació de 1961.

Però fou a Barcelona on s'integrà com a ciutadà, podríem dir-ne, de primera classe. Un ciutadà «honrat» digne de formar part del Consell de Cent si estiguéssim en l'època medieval. A Barcelona fou també professor associat de la Facultat de Dret. Participà, a la vegada que ho feia per la Compilació de Balears, en la redacció de l'avantprojecte de la Compilació de Dret Civil de Catalunya, per adaptar-la a la Compilació. Formà part de l'antic Tribunal de Censos i de la primera Comissió Jurídica Assessora. Fou director durant alguns anys del Centre d'Estudis Hipotecaris. Va assistir diverses vegades a les Jornades de Dret Català a Tossa, fent intervencions i presentant diverses comunicacions, sobre diversos temes, com ara la regulació de la filiació adoptiva, les llegendes o la responsabilitat contractual i extracontractual pels deutes en la Propietat Horitzontal. Participà molt activament en el Simposi organitzat per la Generalitat, amb motiu dels 25 anys de la Compilació, amb un parlament en l'acte d'obertura del Simposi, el desembre de 1985, sobre «L'adaptació de la Compilació a la Constitució. Llei 13/1884 de 20 de març», i en tot moment en l'estudi de les institucions de dret civil que conformen l'ordenament jurídic català. També participà en el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1986-87), on presentà un treball titulat «La normalització del català als registres públics de dependència estatal situats a Catalunya, a les Illes Balears i al País Valencià».

Hem fet esment també al seu tarannà democràtic, i en aquest punt vull citar dos exemples. Un es desprèn d'una entrevista que li feren el 1998 a la revista *Àpoca*, on recorda la brutal interrupció de la normalitat per l'esclat de la guerra civil. Diu clarament: «Tenia 12 anys l'any 1936, i vaig poder adonar-me suficientment del que passava per causa de la sublevació militar. Les seves repercussions m'han aclaparat durant tota la vida. És horrible imposar el silenci, un silenci total, massa vegades de manera definitiva pel fet d'haver manifestat idees o creences diferents de les d'aquells que ens manen». Però el que realment em frapà fou la seva intervenció en una reunió d'aquesta Acadèmia que va tenir lloc a l'Abadía de Poblet el juny de 2009. Era una reunió copresidida pel president amb el pare abat, on el ponent era en Ramon Mullerat, el qual féu una descripció entusiasta i molt completa sobre l'organització de la terra en l'època medieval entorn dels monestirs cistercencs. Al final de la intervenció Mullerat manifestava amb certa melangia, barrejada amb una mica d'ironia, que potser aquest sistema retornaria alguna vegada, ja que ningú podia afirmar que el sistema vigent fos l'únic possible. Tot i que no hi havia torn de preguntes Verger, un cop acabada la ponència, va voler manifestar el seu parer, totalment contrari al del ponent, dient que no hi havia altra forma d'estructurar la societat que la democràtica, tot recordant la seva experiència durant la guerra del 1936. I tot això amb una energia i un to molt diferents del seu tarannà naturalment amable i conciliador.

Voldria ara destacar del seu caràcter, abans ja ho havíem apuntat, un profund sentit ètic, no només en l'àmbit professional, sinó també en tots els aspectes de la seva vida, especialment el familiar. Aquest tret provenia fonamentalment de la seva àmplia formació i fe cristiana, sense oblidar que com a jurista recordava i seguia els tres preceptes: *honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere*, com va recordar la seva filla en el seu enterrament. I sense oblidar tampoc, com a bon demòcrata que era, el seu gran respecte a la declaració dels drets de l'home.

D'aquesta tradició cristiana emana el seu profund amor a la família, en la seva visió clàssica, no pas l'actual que admet varies formes de família, com recull el Llibre II del nostre Codi. I aquest convenciment queda ben palès en el seu *Memorial sobre els vuitanta-un anys*: «Vaig néixer dins una família en què els pares ens varen cuidar i estimar molt i per això vàrem créixer tan campants i eixerrits», «una altra cosa que també m'ha sortit bé va ser el casament. Ens vàrem casar l'any 1952 (amb Emília Fransoy) i vàrem tenir sis fills», «Hem passat junts moltes coses agradables i també moltes penes grosses», «Ens ajuda molt a suportar les penalitats de la vida i el pròxim final, l'estimació que sentim cada moment de tots nosaltres». Va celebrar les noces d'or l'any 2002 i en la celebració va dir entre altres coses: «En l'Emília he trobat al llarg d'aquests anys tot i més del que esperava trobar», «He trobat en el nostre matrimoni, gràcies principalment

a ella, amor, estimació, comprensió, ajuda constant». Totes aquestes declaracions ens mostren un home d'una absoluta integritat moral i d'un profund convenciment d'idees cristianes.

No sé si aquesta reflexió sobre la vida familiar de Joan Verger s'escau en una necrològica d'un membre de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació, que potser hauria d'ésser simplement jurídica. Però crec que en la persona de Joan Verger els seus aspectes de jurista, professional, ciutadà i bon pare de família estan tan units que són indestriables i fan d'ell un home savi i bo.